

TARLA BİTKİLERİNİN TANIMI VE ÖNEMİ

Güneş, toprak, hava ve su gibi doğal kaynakları kullanarak, insan ve hayvan beslenmesi için elzem olan organik metabolitlerin üretimi demek olan tarımın en önemli bitkisel üretim kaynaklarının başında tarla bitkileri gelmektedir. Tarla bitkileri; tarlada yetiştirilen, genelde otsu yapılı ve tek yıllık, bazen de otsu, çalimsı veya odunsu çok yıllık kültür bitkileridir. Tarla bitkileri; tahıllar, yemelik baklagiller, endüstri bitkileri ve yem bitkileri olarak dört ana grupta toplanır. Ayrıca hayvan beslenmesinde kullanılan doğal ve yapay oluşturulmuş çayır ve mera'lar da tarla bitkileri içerisinde yer alır.

Dünyada yatay ve dikey olarak yayılmış en geniş tarım arazileri tarla bitkilerine ayrılmıştır. Soğuğa ve sığağa, dona ve kurağa, kuruya ve neme en dayanıklı kültür bitkilerinin başında tarla bitkileri gelmektedir. Soğuktan donmuş, susuzluktan çatlamış, suyla boğulmuş topraklarda bile başarıyla yetişebilecek tarla bitkileri vardır; örneğin çavdar kadar soğuğa ve kurağa, çeltik kadar suya ve neme uyum sağlamış çok az kültür bitkisi mevcuttur.

Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de tarımın ve tarıma dayalı sanayinin gelişmesinde tarla bitkilerinin ayrı bir yeri ve önemi vardır: insanların olmazsa olmaz kabul edilen beslenme, giyinme, barınma ve tedavi gibi temel ihtiyaçlarını büyük ölçüde karşılayan en önemli ürünlerdir. Dünyada bu amaçlarla tarımı yapılan ve stratejik kabul edilen en önemli 10 kültür bitkisi de (mısır, buğday, çeltik, sorgum, arpa, patates, şeker kamışı, şeker pancarı, soya ve pamuk) tarla bitkisidir.

"Üç Beyaz" olarak tabir edilen un (nişasta), şeker (sakkaroz) ve yağ (trigliserit), esas olarak tarla bitkilerinden elde edilmektedir: buğday, çeltik ve mısır unun, şeker kamışı, şeker pancarı ve şeker darısı şekerin, soya, palm ve kanola ise yağın temel ham kaynaklarıdır. Diğer dördüncü bir "beyaz" olan lif (selüloz) ise tek başına dünyayı giydiren bir tarla bitkisi olan pamuktan (Beyaz Altın) elde edilmektedir. Nohut, mercimek, fasulye, bezelye, bakla ve börülce gibi baklagiller, bitkisel protein ihtiyacımızı karşılayan bakliyatlardır. Bilhassa "Sarı Altın" olarak tabir edilen soya fasulyesinin her bir tohumu, %40'ın üzerinde protein ihtivasi ile adeta birer 'besin haptı'dır.

Fosil yakıtlarına alternatif olarak sunulan yenilenebilir enerji kaynakları olan biyodizel ve biyoetanol üretiminde ham madde olarak yine tarla bitkileri kullanılmaktadır. Kanola, aspir, soya, ayçiçeği, yarfıstığı, susam, keten ve pamuk gibi yağlı tohumlu tarla bitkileri biyodizel üretiminde, mısır, buğday, çeltik şeker kamışı, şeker pancarı, patates, tatlı patates gibi karbonhidratlı bitkiler ise biyoetanol üretiminde büyük değer taşımaktadır.

Tarla bitkileri besin ve enerji kaynağı olmak dışında, baharat olarak (örneğin defne, kimyon ve safran), herbal çay olarak (örneğin kekik, adaçayı ve papatya), boya olarak (örneğin kökboya, çivitotu ve cehri), parfüm olarak (örneğin yağ gülü, lavanta ve nane), ilaç olarak (örneğin haşhaş, kantaron ve ekinezya), keyf bitkisi olarak (örneğin tütün, şerbetçiotu ve anason) hayatımıza çeşni, koku, renk, keyf ve sağlık katan ürünlerdir. Kağıt sadece orman ürünlerinden elde edilmez; örneğin kenevir ve kenaf birer tarla bitkisi olarak kağıt üretiminde selüloz kaynaklarıdır.

Tarla bitkileri sadece insanların değil, çiftlik hayvanlarının da temel besinidirler: fiğ, yonca, korunga, üçgül, mürdümük, yem bezelyesi, burçak, mısır, sorgum, sudan otu, bromlar, yumaklar, ayrıklar, çimler, kelp kuyruğu, çayır salkım otu gibi baklagil ve buğdaygil yem bitkileri doğrudan, diğer tarla bitkileri ise dolaylı olarak yem sanayinin; çayır ve meralar ise özellikle et ve süt üretiminde kullanılan hayvanların kaba yem ihtiyaçlarını karşılayan doğal kaynaklar olarak büyük önem taşırlar.

Sonuç olarak: Türk tarımının ve tarıma dayalı sanayinin gelişmesi büyük ölçüde tarla bitkileri tarımına bağlı olup, tarım alanlarının %83'ünde tarla bitkileri yetiştiriciliği yapılmaktadır. Gelecekte gıda ihtiyacının daha da artacak olmasına bağlı olarak tarımsal üretim, uluslar arası ilişkilerde su ve petrol gibi stratejik bir öneme sahip olacaktır. Bu nedenle araştırma-geliştirme aşamasından, üretimin pazarlanmasına kadar her şeyin planlı yapılması, tarımsal ürünlerde dış alımın azalmasına ve sürdürülebilir tarımsal üretimin gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.